

TARIFFNEMDA
Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Trondheim 10.10.2014

Høringsuttalelse fra NSL deres ref TN 14/2399

Norske Sjømatbedrifters Landsforening (NSL), er en landsdekkende bransjeforening for fiskeri- og havbruksnæringen. Medlemmene omfatter blant annet områdene eksportører, grossister, foredlingsbedrifter, fiskemottak, slakterier, detaljister og oppdrettere. Vi ivaretar medlemsbedriftenes felles interesser av næringspolitisk, økonomisk og faglig art.

NSL har fått på høring forslag til forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for fiskeindustrien. Vår høringsuttalelse bygger på to fundamentale elementer. Det første er et ønske om en konkurransedyktig norsk sjømatnæring. Det andre er krav om at næringen opprettholder sin seriøsitet ved å følge gjeldende norske lover og bestemmelser.

Allmenngjøring av tariffavtaler er et alvorlig inngrep i prinsipielle friheter som den frie konkurranse og indirekte et tiltak som langt på vei gjør organisasjonsfriheten illusorisk. Allmenngjøring bør heller ikke være et tiltak for å pålegge bedrifter forpliktelser ut over det som er gitt i annet lovverk, som for eksempel Arbeidsmiljøloven (AML) og Ferieloven. Vi mener at bestemmelsene i norsk lovverk ikke kan karakteriseres som «sosial dumping».

Om begjæringen

Det er vår mening at LO/NNN har produsert en svært omfattende begjæring i antall sider, hele 568, men som inneholder svært lite relevant materiale som påviser behov for allmenngjøring. Begjæringen inneholder også en rekke feil og dokumenteres med rykter og antakelser.

Vi vil først gripe tak i begjæringens punkt 3.6, *Norske Sjømatbedrifters Landsforenings (NSL) korrespondanse med Arbeidsdepartementet v/statsråd Robert Eriksson*. LO tillater seg en tolkning av NSL sine standpunkter som det ikke finnes dekning for i brevet. NSL sin holdning er at alle arbeidstakere som utfører arbeid i Norge skal ha verdige arbeidsvilkår, og at alle bedrifter som driver virksomhet i Norge skal følge norske lover og bestemmelser.

Som bakgrunn for begjæringen skriver LO:

LO og NNN opplever i økende grad en negativ forskjellsbehandling av utenlandske arbeidstakere i norsk fiskeindustri. Særlig er det arbeidstakere fra de nye EØS-landene (hovedsakelig arbeidstakere fra Baltikum og Romania) som arbeider på lønns- og arbeidsvilkår som samlet sett ligger langt lavere enn både det som er vanlig i bransjen og i forhold til overenskomstens minstebestemmelser.

NSL er ikke enig med LO og NNN i dette. Vi mener tvert imot at forskjellsbehandlingen er kraftig redusert. Hovedårsaken til dette er Vikarbyrådirektivets bestemmelser om likebehandling som ble implementert i AML § 14-12 og 12a med virkning fra 1. januar 2013. Med det ble forskjellsbehandling redusert samtidig som Arbeidstilsynet ble gitt et verktøy til å håndheve bestemmelsene. I tillegg gjennomførte en rekke bedrifter i 2010-2012 endringer som fjernet forskjellsbehandling. Viser her til i artikkel om Marine Harvest i NNN sitt fagblad nr 6-2014. (Vedlegg 1 og 1b). Gjennomføring av likebehandling på Marine Harvest sin fabrikk omfatter alene sannsynligvis flere ansatte enn i de bedriftene som er brukt som dokumentasjon i begjæringen. Det er følgelig ikke grunnlag for å si at det har vært økt forskjellsbehandling.

Det er ifølge Sjømatmeldingen 475 sjømatbedrifter i Norge. NNN har funnet 7 eksempler på arbeidsforhold som de mener berettiger allmenngjøring. Det ene tilfellet er avklart i høringsuttalelse fra FHL. Tilbake står 6 bedrifter i en industri med 475 bedrifter. Det vil si at NNN mener å kunne dokumentere at utbredelsen av dumping omfatter minst 1,26 prosent av bedriftene i tariffområdet. En av bedriftene er det polske selskapet Norse Production som sammen med sin kunde, Sekkingstad AS, er viet hele 338 (!) av 568 sider i begjæringen inkl. vedlegg. Vi er kjent med at disse vil levere egne høringsuttalelser.

De gjenværende 5 tilfellene som LO/NNN har fremlagt er redegjort for i vedlegg 2.

De aller fleste forhold LO/NNN bruker som dokumentasjon på behov for allmenngjøring er forhold regulert i AML. Det er ikke behov for flere lover og forskrifter når gjeldende lovverk har både bestemmelser og virkemidler.

Det er også Regjeringens standpunkt at det ikke trengs flere lover, men bedre håndheving av eksisterende lovverk. Dette bekrefter blant annet Statsminister Erna Solberg i brev til LO og NHO, datert 30.06.2014 (Vedlegg 3)

Trussel om streik

I begjæringen har LO lagt ved Riksmeklerens møtebok i sak 2014-020 vedrørende tariffrevisjonen 2014 for Fiskerioverenskomsten, bilag 1. (side 14).

NSL finner det foruroligende at NNN har forsøkt å låse nemndsmedlemmers mulighet for objektiv saksbehandling i nemnda gjennom brudd i tariffforhandlingene og trussel om streik.

Forholdet til endringer i Arbeidsmiljøloven

Begjæringen om allmenngjøring av tariffavtale for fiskeindustrien er bare en av en rekke begjæringer nemnda har til behandling. Noen gjelder forlenging av eksisterende allmenngjøring, noe som også stiller spørsmål med hvor vidt allmenngjøring er hensiktsmessig. En problemstilling Arbeids- og Sosialdepartementet ønsker nærmere utredet (Se punkt 7. Forskningsoppdrag).

Det virker som om LO har det svært travelt med å få allmenngjort tariffavtale for fiskeindustrien. En årsak til dette finner en i LO sine egne kommentar til foreslåtte endringer i Arbeidsmiljøloven. Ved å allmenngjøre minstelønn, arbeidstidsbestemmelser, bestemmelser om godtgjørelse for overtid og skiftarbeid osv, vil LO/NNN effektivt blokkere for at fiskeindustrien kan dra nytte av endringene i AML. Rundt 40 prosent av fiskeindustribedriftene er uorganiserte, og vil i ulik grad kunne dra nytte av de endringer i AML, som Sosial- og Arbeidsdepartementet foreslår i høringsnotat 25.06.2014.

I kommentarer til foreslåtte endringer i Arbeidsmiljøloven skriver LO:

Av ni endringspunkter er det fire LO mener mange medlemmer er skjermet mot gjennom tariffavtaler.

- unntak fra likebehandlingsprinsippet, der LO viser til at så godt som alle tariffavtalene med NHO har bestemmelser som innebærer at arbeidsgiverne ikke kan benytte seg av endringene.
- opphevelse av kollektiv søksmålsrett, der LO viser til at så godt som alle tariffavtalene med NHO har bestemmelser som innebærer at arbeidsgiverne ikke kan benytte seg av endringene.
- utvidet adgang til gjennomsnittsberegning av arbeidstiden, der LO viser til at det er noen tariffavtaler som har bestemmelser som hindrer arbeidsgiver fra å benytte seg av liberaliseringene.
- fjerning av fagforeningenes rett til å inngå avtale om alternative arbeidstidsordninger, der LO viser til at det er noen tariffavtaler som har bestemmelser som hindrer arbeidsgiver fra å benytte seg av liberaliseringene.

<http://www.lo.no/politikk/Arbeidsmiljo/List-for-Contents/Forslag-til-endringer-i-Arbeidsmiljolooven/>

NSL mener AML og annet lovverk gir det som skal være en minimum beskyttelse av arbeidsbetingelser. Allmenngjøring skal ikke være et virkemiddel for å tilsidesette AML. En allmenngjøring nå vil være en inngripen i Regjeringens arbeid med å tilrettelegge for bedre rammevilkår for fiskeindustrien og andre næringer.

Forholdet til håndhevingsdirektivet

EU vedtok i mai Håndhevingsdirektivet (Direktiv 2014/67/EU). Direktivet vil bli implementert i norsk lov. Arbeids- og sosialdepartementet innkalte i brev av 11. juli 2014 til møte i Spesialutvalget for personbevegelse, arbeidsliv og arbeidsmiljø, hvor implementering sto på dagsorden. Første møte om direktivet tok plass 10. september.

I brev av 01.04.2014 til arbeids- og sosialminister Eriksson (Vedlegg 4), signert forbundsleder Arve Bakke i Fellesforbundet, uttrykkes det klart og tydelig at forbundet er klar over at direktivet kan få innflytelse på mulighetene til å allmenngjøre tariffavtaler.

NSL forutsetter at Tariffnemnda foretar en vurdering om forskrift er i samsvar med Norges EØS-rettslige forpliktelser. Det bør også vurderes om allmenngjøring er å anse som et proporsjonalt tiltak sett på bakgrunn av det svært begrensede problemet LO påpeker.

Forholdet til vikarbyrådirektivet

Implementeringen av Vikarbyrådirektivet i norsk lovverk i 2012 medførte nye krav til lønn og arbeidsbetingelser for innleid arbeidskraft. Arbeids- og sosialdepartementet foreslår at likebehandlingsprinsippet skal kunne fravikes på en del områder. Dette er viktig med hensyn til industriens konkurransekraft siden det er lovfestet tilsvarende eller lignende unntak fra likebehandling i andre EU-land.

En allmenngjøring av tariffavtale, og spesielt minstelønn, vil blokkere for at bedrifter i fiskeindustrien drar nytte av endringene i AMLs bestemmelser om likebehandling. Effekten vil også være en svekkelse av bemanningsbyråene sin konkurranseevne.

Regjeringens utredninger og forskningsoppdrag

Arbeids- og sosialdepartementet har inngått kontrakt med Samfunnsanalyse om en utredning av allmenngjøring. Prosjektet beskrives slik:

«Departementet ønsker en analyse av hvilke virkninger allmenngjøring av tariffavtaler har for arbeidsmarkedets virkemåte og for lønnsdannelsen. Herunder hvilken betydning allmenngjøring har for lønnsutvikling og sysselsetting samt næringsstruktur (virksomhetsstørrelse mv.) i de

allmenngjorte områdene. Analysen skal så lang som mulig belyse om de ulike virkninger mellom de allmenngjorte områdene ut fra kjennetegn ved områdene som virksomhetsstørrelse, konkurranseforhold både på hjemme- og eksportmarkedet og om det er vare- eller tjenesteproduksjon. Eventuelle forskjeller mellom allmenngjøringsforskriftene belyses. Dessuten en analyse av om allmenngjøring virker negativt på sysselsetting av enkelte grupper (f. eks. personer med lav kompetanse).» (Full tekst Vedlegg 5)

Behovet for mer kunnskap uttrykkes også av LO i brev av 08.04.2014 til Statsminister Solberg: «Vi vil gi arbeidsgiversiden rett i at det er behov for bedre analyser og statistikk når det gjelder sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Både drivkrefter, mekanismer og omfang bør kartlegges bedre for å skape et grunnlag for et sikrere og mer likt virkelighetsbilde.» (Vedlegg 6)

For å styrke lønnsomhet og konkurransekraft i sjømatindustrien ble det satt ned et NOU-utvalg (Tveteråsutvalget) ved Kgl. Res 22. mars 2013 som skal gjennomgå sjømatindustriens rammevilkår. Utvalget skal gjennomgå mulighetene for en konkurransedyktig sjømatindustri i Norge, både innenfor bearbeiding og salg.

NSL mener at det er uforsvarlig å allmenngjøre tariffavtale for fiskeindustrien før Samfunnsanalyse leverer sin rapport og Tveterås-utvalget legger frem sin utredning.

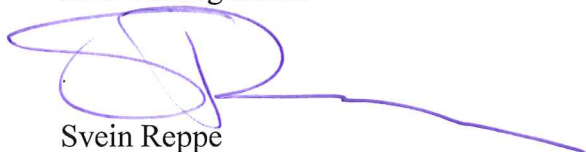
Regjeringens ønsker å kjøpekraftjustere (reducere) sosiale trygdeytelser for arbeidstakere i land med lavere kostnadsnivå. Det synes å være tverrpolitisk enighet om at dette er riktig. På samme grunnlag bør nemnda vurdere om det er korrekt å sammenligne nominell lønn til arbeidstakere som bor i utlandet med arbeidstakere som bor i Norge. En kjøpekraftanalyse vil fastslå at utenlandsk arbeidere på oppdrag i Norge, med samme lønnsbetingelser som norske arbeidstaker, vil ofte få betraktelig høyere kjøpekraft enn en norsk arbeidstaker.

Konklusjon

NSL ber om at Allmenngjøringsnemnda avviser begjæring fra LO. Begjæringen inneholder ikke dokumentasjon av forhold i et slikt omfang som kreves for allmenngjøring. De påpekte forholdene er allerede regulert i Arbeidsmiljøloven.

Alternativt ber NSL om at Tariffnemnda utsetter realitetsbehandling inntil departementet har vedtatt de varslede endringer i Arbeidsmiljøloven, Håndhevingsdirektivet er implementert og konsekvensene av dette kan vurderes. Det bør også ventes til Samfunnsanalyse har lagt fram sin rapport av hvordan Lov om Allmenngjøring fungerer.

Med vennlig hilsen

Svein Reppe

Leder

Laks

**– en vekst-
næring**

**Samme dag vi besøkte Marine Harvest
vedtok Russland importstans av norsk
sjømat. Aksjen på børsen sank, men
det er neppe grunn til stor bekymring.
Det fins andre markeder enn det
russiske.**

► Tekst og foto: JAN-ERIK ØSTLIE

LAKESLAKTERIET: Karolina Sukiene er en av mange arbeidsinnvandrere ved Marine Harvest.

At sosial dumping foregår i stor skala i sjømatindustrien, er få om noen tjent med. Ifølge St. 22 (2012-2013) Verdens fremste sjømatnasjon, fiskeridepartementets sjømatmelding, har sjømatnæringen målt i verdiskapning vært en av

de store vekstnæringene i norsk økonomi de siste ti årene. I perioden 2000 til 2009 var den årlige verdiskapningen for fiskeri og havbruk 5,5 prosent, mens hele landets verdiskapning i form av BNP økte med 1,9 prosent og industriens verdiskapning med 1,5 prosent.

MER FERDIGMAT

Syssetningen har imidlertid ikke økt. Den har isteden sunket med om lag 13.000 ansatte fra 1985 til 2011 i de tre viktigste delene av næringen.

Verdens sjømatproduksjon har økt fra om lag 60 millioner tonn i 1970 til over 148 millioner tonn i 2010. Norge står for om lag tre millioner tonn av denne produksjonen. Meldingen slår fast at for sjømat går trenden i retning av flere bearbejdede ferdigprodukter, både ferske og frosne. Forbrukerne vil ha hurtig, enkel ferdigmat som er sunn og smaker godt. Departementet skriver at denne utviklingen registreres i alle industrialiserte land. Sjømatindustrien er en del av en større internasjonal matvareindustri hvor stadig mer av

PAKKER: Ann Elise Bergsnes pakker laks.

TUNGE LØFT: Bæring av fiskekasser hører med til dagens arbeid for Linda Kazkovaite.

produktene ender i hyllene til store, ofte multinasjonale, dagligvarekjeder.

KONKURRANSEUTSATT

Sjømatmeldingen dokumenterer også at norsk sjømatindustri består av 475 bedrifter og 10.000 årsverk. De tre største sektorene er laksefisk, hvitfisk og pelagisk fisk (sild, makrell og lodde). Over 95 prosent av fisken som fanges, opprettes eller importeres blir eksportert. Store markeder for eksporten er EU og Russland. Russland har imidlertid nylig vedtatt importstans av fisk fra Norge med ett års varighet.

Råstofftilfanget i sjømatindustrien er svingende gjennom året. I sjømatmeldingen leser vi følgende: «Ujevn tilgang på råstoff gjør det utfordrende å opprettholde helårlig drift av fiskemottak, slakterier og foredlingsanlegg. Tradisjonelt har den norske sjømatindustrien, særlig filetindustrien i Nord-Norge, hatt en viktig distriktpolitisk rolle. Sjømatindustrien bidrar med viktige arbeidsplasser i mange kystsamfunn. Utfordringen blir å utvikle en mer konkurransedyktig sjømatindustri».

RYDDET OPP

En av de konkurransedyktige er Marine Harvest som blant annet har en fabrikk i Fosnavåg på Sunnmøre. Her finner vi Stein K. Mathiesen, konserntillitsvalgt i NNN siden 2011. NNN har nesten 400 medlemmer i Marine Harvest, 106 av dem på fabrikk i Fosnavåg som er den største fabrikk i konsernet med totalt 210 ansatte, 70 prosent av disse er arbeidsinnvandrere fra 19 ulike land. 70 prosent av disse igjen kommer fra Litauen, forteller Mathiesen.

– Det var en del sosial dumping her tidligere. Nå har vi ryddet opp etter et ganske stort lokalt medietrykk. De som vasket maskinene om natta fikk rundt åtte euro i timen. Fabrikkjefen sa til slutt opp. Vi har drevet mye med innleid arbeidskraft, noe vi fortsatt holder på med. I dag har imidlertid de innleide gode arbeids- og lønnsforhold, sier Mathiesen.

Hos laksebedriften Marine Harvest er alt egenprodusert. De produserer mer enn de klarer å videreforedle sjøl. Konsernet har også åtte fabrikk i Belgia, Frankrike, Nederland og Polen. Fem fabrikk har de lagt ned.

TAR HMS-ARBEIDET ALVORLIG

Organisasjonsgraden i Marine Harvest er om

lag 60 prosent. Det er ikke Mathiesen fornøyd med. Han tror det er fordi bedriften har blitt så seriøs, de klarer ikke å overbevise de ansatte om at det lønner seg å være fagorganisert. Det er når det oppstår problemer at de ansatte ønsker å organisere seg.

– Vi sliter med å få fagorganisert de nye som starter hos oss. Vi mangler riset bak speilet, forteller han.

Samtidig er han stolt av å jobbe i en fiskeribedrift som tar det systematiske HMS-arbeidet seriøst. Marine Harvest har sterk fokus på HMS.

– Alle ansatte går gjennom todagerskurset Brainsafe. Det er jo ikke verdt å dø på jobb. Aleinearbeid er forbudt her, vi har lite arbeidsskader og for tiden under fem prosent sykefravær. En gang i måneden kjører vi vernerunder der også bedriftshelsetjenesten er med. Det er naturlig nok en del støy her, men hørselvernet er påbudt. Og det er ikke lov med MP3-spiller under hørselvernet, sier den konserntillitsvalgte.

– Og ingen fiskeallergier som hos konkurrenten Salmar?

– Vi holder på å kartlegge allergiproblematikken, men alle som jobber tett på fisken må ha på masker. Vi har en konserntillitsvalgt i til-

TILLITSVALGTE: Stein K. Mathiesen og Jarle Wilhelmsen (t, h).

«Verdiskapningen i Norge skjer i distriktsnorge, ikke på de sentrale østlandsområdene.»

Jarle Wilhelmsen

FILETAVDELINGEN: Sebastian Frøystad.

legg til meg, ett hovedverneombud på alle våre fabrikker og flere verneombud på de ulike avdelingene. Utfordringen vår er å finne riktig verneutstyr, men vi har en kultur for å varsle når noe er galt. Her på vår fabrikk har vi investert i et skikkelig luftteknolog, sier han.

STATUSEN MÅ HEVES

I likhet med NNNs andre nestleder Jarle Wilhelmsen er Mathiesen kjempefornøyd med at det nå går mot allmenngjøring av fiskeri-overenskomsten.

– Det er lite reguleringer på dette feltet. Og mange bedrifter som er lokalisert på den ytterste nøyne ø, sier Wilhelmsen

– Det er en nessekongementalitet i fiskeindustrien. Og ryktene om at dette er en forferdelig plass å jobbe på sprer seg. Det er mye ufaglært arbeidskraft her, og fiskeindustrien tiltrekker seg ofte folk som har droppet ut av skolen. Statusen for hele næringen bør heves. Høyere lønn og allmenngjøring av tariffavtaler vil her være et godt virkemiddel. Men vi tillitsvalgte må stå på og passe på at arbeidsgiverne etterkommer sine forpliktelser i tariffavtalene, mener Mathiesen, som ikke tør å stole på at Arbeidstilsynet har kapasitet til å overvåke alt. Riktignok har Arbeidstilsynet

regelmessig kommet på meldte besøk annet hvert år, men da er også Marine Harvest godt forberedt.

INNLEIDE BLIR FAST ANSATT

På Marine Harvest treffer vi også Roy Hansen som er rådgiver og holder på med innleie for hele næringsmiddelindustrien. Han syns allmenngjøring er en riktig utvikling i fiskeindustrien. Hansen har hele tida operert med minimum tarifflønn for sine innleide arbeidstakere.

– Å få lovfestet en minsterett er bra også for oss som et seriøst bemanningsbyrå. De useriøse fins. Og de ønsker jeg pokker i vold. Jeg blir ordentlig forbannet når jeg møter dem, men det har blitt bedre i bransjen, forteller han som i mars 2011 startet med innleie ved Marine Harvest i Fosnavåg. Siden det har 40 av de innleide fått fast ansettelse ved fabrikken.

VEIEN VIDERE

Hvilken vei går det så for norsk fiskeindustri? I 1988 slaktet Marine Harvest fem tonn laks daglig. Alt for hånd. I 2014 skjer alt maskinelt. Og det slaktes 200 tonn om dagen.

– Vi er kommet så langt teknologisk at verdiskapningen blir i Norge, sier Wilhelmsen. Mens Mathiesen supplerer:

– Ja, det er teknologien vi lever på. Fiskeribedriftene blir mer og mer rasjonelle. Det er bra.

Laks er en vekstnæring. Næringen blir mer og mer forutsigbar, og det vanlige er helårsdrift.

– Det er håp for hvitfiskeriet også, men da må den foredles mer. Og kvaliteten må ivaretas. Dette er det i siste instans politikerne som har ansvaret for, sier Wilhelmsen.

– *Fisk er av ulike grunner mer etterspurt enn noen gang. Samtidig synker antall ansatte i fiskeforedlingsindustrien. Er ikke dette et paradoks?*

– Det er avdekket at det blir tatt opp fisk som kastes. Det er sjølsagt ikke lov. NNN ønsker jo ikke at noe mat blir kastet, sier Stein Mathiesen.

– Fiskerne forvalter vår arv. Fiskeriet er ikke fiskernes, den er nasjonen Norges. Det fins mye penger i fisk. Mat må vi ha, og en gang tar oljen slutt. Sjømat er et satsingsområde. Politikerne vil at Norge skal være blant verdens ledende på sjømat, så det blir nok aldri folketomt i fiskeindustrien, sier Wilhelmsen:

Og det er et faktum at i dag er en del fiskeriarbeidsplasser hjørnesteinsbedrifter i lokalsamfunnet. ■

Innhold

8

Marine Harvest har fått bukt med sosial dumping. Nå har de fått problemet med russisk importstans av laks i fanget. Mest sannsynlig finner de nye markeder. Fra venstre Jurgita Tamareviciene og Kristina Deniseviciute

Fotos: Jan-Erik Østlie

6 NNN-medlemmer godt representerte i Tromsø for å støtte byens sympatistreikende havnearbeidere.

15 Endringer i arbeidsmiljøloven mot mer midlertidighet og en satsing på søndagsåpne butikker er ikke hva NNN ønsker seg av den nye regjeringen.

17 Tidligere fylkespolitiker i Finnmark Ann-Solveig Sørensen blir NNNs bransjeansvarlig for fiskeindustrien. Hun har sterk yrkesfaglig erfaring fra bransjen, så det er all grunn til å tro at dette er i trygge hender.

17

26 Lars Ove Seljestad ønsker å skrive om arbeiderklassen og deres arbeid. Da kommer han ikke unna sin oppvekst i Odda.

Medlemsblad for NNN 6 • 2014 • 85. årgang

NNN

ARBEIDEREN

Tidligere Næringsmiddelarbeideren • Grunnlagt 1925
Organ for Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund

Fungerende redaktør:

Jan-Erik Østlie,
mob: 992 97 866
jan.erik.ostlie@lomedio.no

NNN-arbeideren redigeres etter Redaktørplakaten, Tekst-reklameplakaten og Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som føler seg urettferdig rammet, oppfordres til å kontakte redaktøren.

Produksjon:

LO Media, Pb. 8964,
Youngstorger, 0028 Oslo
Trykk: Ålgård Offset
Trykkeri AS • Opplag: 30.000

Redaksjonen avsluttet:
2. september 2014.
Neste nummer trykkes:
14. oktober 2014

Forsidefoto: Jan-Erik Østlie

Vedlegg nr 1

Bedrifter brukt som dokumentasjon i begjæring om allmenngjøring.

1. **Norsk Sjømat Oppdrett AS.** Denne saken dreier seg om ikke likebehandling av innleid arbeidskraft, og er allerede regulert i AML XXXX
2. **Nils Sperre AS.** Denne saken dreier seg om ikke likebehandling av innleid arbeidskraft, og er allerede regulert i AML XXXX.
3. **ABS AS.** Her er det svært uklart om hva som faktisk er ulovligheten. Det er ikke ulovlig å avtale trekk for husleie hos ansatte, - da det ikke er noen plikt for en arbeidsgiver å skaffe en ansatt husvære.
4. **Sekkingstad/Norse Production.** Disse leverer egne høringsuttalelser.
5. **Egersund Fisk AS.** Redegjort for av FHL.
6. **Sunnmøre Seafood AS/ Sunsea AS/Sunsea Seafood AS.** Sunnmøre Seafood AS er gikk konkurs 10.10.2012 og er derfor ikke noe bevis på tilstander i norsk fiskerinæring. Det er for Sunsea/Sunnmøre Seafood fremlagt en arbeidskontrakt fra 2011 som kan være i strid med bestemmelsene i AML, samt dokumentasjon på at Arbeidstilsynet påpekte brudd på arbeidstidsbestemmelsene i 2012. Dette bruddet på AML ble lukket, og viser at det ikke trengs allmenngjøring for å håndheve AML sine arbeidstidsbestemmelser. Det trengs heller ikke allmenngjøring for å håndheve AML sine krav til overtidsgodtgjørelse.
7. **Hofseth AS.** Denne saken dreier seg om ikke likebehandling av innleid arbeidskraft, og er allerede regulert i AML XXXX.

STATSMINISTEREN

Oslo, 30. juni 2014

LO
v/Gerd Kristiansen
Youngsgate 11
0181 OSLO

NHO
v/Kristin Skogen Lund
Postboks 5250 Majorstuen
0303 OSLO

Regjeringens arbeid med tiltak mot arbeidslivskriminalitet

Jeg viser til brev 8. april samt brev datert 13. juni. Jeg viser også til foreløpige drøftelser i møte 23. april.

Regjeringen er enig i at arbeidslivskriminalitet er en stor og økende utfordring for arbeidslivet og for samfunnet. Arbeidslivskriminalitet rammer arbeidstagere som utnyttes, men også ansatte og eiere i virksomheter som underbys av useriøse aktører. Det går utover arbeidet med kvalitet, rekruttering, utdanning og inkludering i bransjer som rammes. I tillegg svekkes fellesskapet når store beløp unndras skattlegging. Regjeringen vil derfor forsterke innsatsen for et ryddig og seriøst arbeidsliv og for å bekjempe kriminalitet i arbeidslivet.

På den bakgrunn vil regjeringen utarbeide en strategi for å styrke arbeidet mot arbeidslivskriminalitet. Utgangspunktet for regjeringen vil være at det må bli enklere og mer lønnsomt å drive seriøst og lovlig, og mer risikabelt å drive ulovlig. Regjeringen vil særlig arbeide for å forbedre tilsyn og kontroll, og stiller seg positiv til bruk av bransjeprogrammer. Regjeringen vil også se på tiltak i forbindelse med offentlige innkjøp.

Regjeringen vil gjerne drøfte utformingen av de konkrete tiltakene i strategien i nært samarbeid med LO og NHO. I den forbindelse vil regjeringen også drøfte innspillene som partene har kommet med i nevnte brev og i NHOs brev til statssekretær Lars Øy mottatt 25. juni.

Regjeringen tar sikte på å ferdigstille strategien innen utgangen av året, og ser frem til et godt samarbeid med LO og NHO.

Med vennlig hilsen

Erna Solberg

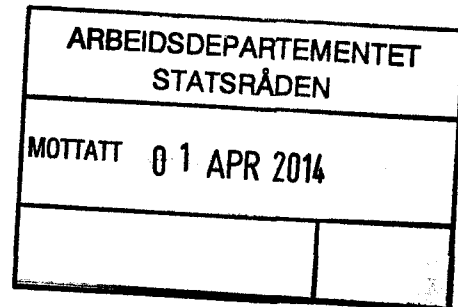
Fellesforbundet

Vår saksbehandler
Norvald Mo, tlf. 23 06 31 68

Vår dato
01.04.2014
Deres dato

Vår referanse
14/1033-14/ NOMO
Deres referanse

Arbeids- og sosialminister Robert Eriksson
Arbeids- og sosialdepartementet
0030 OSLO

Håndhevingsdirektivet og utsendingsdirektivet - oppfølging

For to år siden foreslo EU-kommisjonen et håndhevingsdirektiv til EUs utsendingsdirektiv. Direktivforslaget var EU-kommisjonens svar på kritikken fra den europeiske fagbevegelsen sin kritikk av "Laval-dommene" og på kravet om en revisjon av utsendingsdirektivet. Samtidig fulgte forslaget opp EU-kommisjonens egen kritikk av medlemslandene for mangelfull gjennomføring av utsendingsdirektivet.

Fellesforbundet har etter dette arbeidet aktivt for å påvirke utformingen av direktivforslaget. Forbundet har i mange år arbeidet aktivt for at utenlandske arbeidstakere som arbeider i Norge skal ha anstendige lønns- og arbeidsvilkår. Dette direktivet vil kunne ha mye å si både for hvilke lønns- og arbeidsvilkår de vil ha krav på, og for våre muligheter til å sørge for at disse kravene blir etterlevd.

Teksten til håndhevingsdirektiv, slik den nå foreligger, vil trolig bli godkjent av EU-parlamentet i nær framtid. Vi har merket oss at regjeringa mener at direktivet vil gi oss muligheter til å videreutvikle og videreføre våre ordninger knyttet til utsendte arbeidstakere fra EØS-land. Dette er et syn Fellesforbundet støtter.

Vi tar til etterretning at det direktivet som trolig vil bli vedtatt er et kompromiss, på godt og også vondt. Vi vil i dette brevet utdype vårt syn på et par av de utfordringene direktivet kan skape, og som vi håper regjeringa vil møte aktivt.

Kommisjonen foreslo opprinnelig ei uttømmende liste over hvilke kontrolltiltak medlemslandene kan iverksette overfor utenlandske utsendingsforetak. Etter forslaget kunne de bare anvende slike kontrolltiltak som var nevnt i lista, og ingen andre. Disse tiltakene kunne til gjengjeld iverksettes uten videre, og uten noen form for etterprøving fra kommisjonens side. Forslaget om ei uttømmende liste ble møtt med sterke reaksjoner, også fra norsk side. I kompromissteksten åpnes det for andre kontrolltiltak enn de som er nevnt i direktivet, om det skulle oppstå situasjoner der det viser seg at eksisterende kontrolltiltak ikke er tilstrekkelige. Slike tiltak må dessuten være nødvendige og forholdsmessige. Det siste betyr at de må være egnet til å oppnå formålet med dem, og de må ikke gå lenger enn det som er nødvendig for formålet. Dessuten må tiltakene rapporteres til EU-kommisjonen, som skal overvåke dem nøye og vurdere hvorvidt de er forenelige med fellesskapsretten. Her mener vi at regjeringas forarbeid til framtidige nødvendige ordninger blir svært viktig.

På den andre sida skal det samme kravet til rapportering, overvåking og vurdering ifølge kompromissteksten også gjelde slike tiltak som uttrykkelig er nevnt i direktivet. Fellesforbundet mener dette er unødvendig. Krav og kontrolltiltak som har til formål å håndheve ett EU-direktiv (utsendingsdirektivet) med midler som uttrykkelig er tillatt ved et annet EU-direktiv

Postmottak
Fellesforbundet
Postboks 9199 Grønland
0134 Oslo

Telefon
02306
Telefaks
23 06 31 01

Besøksadresse
Fellesforbundet
Lilletorget 1
Oslo

Foretaksregisteret
950956828
Bankkonto
9001 07 02673

(håndhevingsdirektivet) kan etter vårt syn ikke være gjenstand for noen særskilt vurdering etter tjenestereglene.

Vi legger til grunn, slik også regjeringa gjør, at denne teksten verken er til hinder for at vi kan beholde de tiltakene vi har i dag eller for at vi kan innføre nye. Vi har i Norge så langt ført en dynamisk og offensiv politikk mot sosial dumping, der nye problemer er blitt møtt med nye tiltak. Vi forutsetter at vi i Norge vil kunne fortsette dette arbeidet uhindret av det nye EU-direktivet.

Utsendingsdirektivet gjelder når et foretak som er etablert i en EØS-stat sender arbeidstakere på midlertidig oppdrag i en annen medlemstat. Ett er formålene med håndhevingsdirektivet er å innskjerpe hva det betyr å være "etablert", og hva det betyr at arbeidsoppdraget er "midlertidig". Direktivet fastlegger et sett med klare kriterier til den bruken. Rene postkasselskaper vil f.eks. etter dette kunne falle utenfor utsendingsdirektivets virkeområde, ettersom de ikke har noen virksomhet i registreringslandet. Fellesforbundets har erfaring for at svært mange utenlandske arbeidstakere som arbeider i Norge, arbeider i denne typen foretak. De vil etter innskjerpingen kunne havne utenfor utsendingsdirektivets virkeområde. Håndhevingsdirektivet etterlater imidlertid uklarhet om hvilke lønns- og arbeidsvilkår som da kommer til anvendelse. Dette har vært et viktig stridsspørsmål under prosessen fram til at direktivet er blitt til, uten at kompromissteksten bringer særlig klarhet i dette.

Fellesforbundet mener at om et foretak bare har en postkasse i det landet det angivelig er etablert i, og all virksomhet foregår i Norge, eller om det driver virksomhet i Norge på ubestemt tid, er det mest nærliggende å anse det som etablert i Norge. Om arbeidstakerne arbeider i Norge på ubestemt tid og/eller uten noen avgrensning til noe bestemt oppdrag, er det etter vårt syn mest nærliggende å anse dem som en del av det norske arbeidsmarkedet. I begge tilfeller vil våre lønns- og arbeidsvilkår gjelde fullt ut. Vi håper regjeringa også deler dette synet.

I den grad dette ikke vil være tilfelle mener vi det er særdeles viktig at utenlandske arbeidstakere som faller utenfor utsendingsdirektivet, ikke også faller utenfor den minstebeskyttelsen dette direktivet gir. Vi merker oss i den forbindelse at håndhevingsdirektivet oppfordrer medlemsstatene til å sikre at de har bestemmelser på plass som gir arbeidstakere som ikke er genuint utsendt en tilstrekkelig beskyttelse. Vi forutsetter at vi med det minst kan gjøre gjeldende de samme krav til lønns- og arbeidsvilkår for slike arbeidstakere som de som følger av den norske gjennomføringen av utsendingsdirektivet. Dersom dette ikke er tilfelle, vil det være et sterkt tilbakeslag i vårt arbeid mot sosial dumping. Her er det viktig at regjeringa følger opp dette når direktivet skal innlemmes i norsk rett.

Fellesforbundet vil gjerne drøfte de spørsmålene vi har tatt opp i dette brevet nærmere med regjeringa. Vi merker oss at arbeids- og sosialministeren i pressemelding 10. mars i år om håndhevingsdirektivet uttaler at regjeringa vil "fortsette arbeidet mot sosial dumping med full styrke". Det er vi glade for.

Med vennlig hilsen
Fellesforbundet

Arve Bakke

Steinar Krogstad

Kopi: Statsråd Vidar Helgesen, Statsministerens kontor

4.7.14/Arbeide
RB

Bilag 1 Oppdragsgivers beskrivelse av Oppdraget

Avtalen punkt 1.1 Avtalens omfang

Innledning og bakgrunn

Lov om allmenngjøring av tariffavtaler mv. (allmenngjøringsloven) trådte i kraft samtidig med EØS-avtalen 1. januar 1994. Lovens formål er å sikre utenlandske arbeidstakere lønns- og arbeidsvilkår som er likeverdige med de vilkår norske arbeidstakere har, og hindre konkurransevridning til ulempe for det norske arbeidsmarkedet.

Loven åpner for at en uavhengig nemnd, Tariffnemnda, etter krav fra en arbeidstaker- eller arbeidsgiverorganisasjon kan fastsette at en landsomfattende tariffavtale helt eller delvis skal gjelde alle arbeidstakere i et fag eller et geografisk område, enten de er organiserte eller ikke og både for norske og utenlandske arbeidstakere. Det er i hovedsak overenskomstenes minstelønnssetninger som er blitt allmenngjort, men også bl.a. arbeidstidsbestemmelser, kompensasjon for reise, kost og losji. Allmenngjøring innebærer således at det settes et gulv for hvor lavt arbeidstakere i den aktuelle bransjen kan lønnes. En allmenngjøring kan ha betydelige virkninger for den delen av økonomien som i utgangspunktet ikke er dekket av tariffavtaler, avhengig av hvordan lønningene er her i utgangspunktet og av tariffavtaledekningen. Om lag halvparten av arbeidstakerne i Norge i privat sektor er ikke dekket av tariffavtaler. Andelen varierer mellom bransjer og fag.

Allmenngjorte tariffavtaler

Følgende tariffavtaler er allmenngjort gjennom forskrifter fra Tariffnemnda:

- Tariffavtale for jordbruks- og gartnerinæringene
- Tariffavtale for byggeplasser i Norge
- Verkstedsoverenskomsten for skips- og verftsindustrien
- Tariffavtale for renholdsbedrifter

Gjeldende forskrifter finnes her:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/asd/kampanjer/tariffnemnda/regelverk/forskrifter.html?id=546686>

Siden 2007 har det skjedd endringer i omfanget av allmenngjøring¹. Prosjektet bør derfor legges hovedvekt på perioden etter 2007.

¹ Med virkning fra 1. januar 2007 ble Fellesoverenskomsten for byggfag allmenngjort for hele landet. Med virkning fra 1. desember 2008 vedtok Tariffnemnda delvis allmenngjøring av Verkstedsoverenskomsten i skips- og verftsindustrien. Fra 1. januar 2010 ble deler av overenskomst for jordbruks- og gartnerinæringene allmenngjort med virkning for hele landet. Tariffnemnda besluttet i 2010 ikke å videreføre forskrift om allmenngjøring av tariffavtaler for enkelte petroleumsanlegg på land og forskrift om allmenngjøring av tariffavtaler for byggeplasser i Osloregionen. Med virkning fra 1. september 2011 har Tariffnemnda fattet vedtak om allmenngjøring av Overenskomsten for renholdsbedrifter.

Beskrivelse av oppdraget

Departementet ønsker en analyse av hvilke virkninger allmenngjøring av tariffavtaler har for arbeidsmarkedets virkemåte og for lønnsdannelsen. Herunder hvilken betydning allmenngjøring har for lønnsutvikling og sysselsetting samt næringsstruktur (virksomhetstørrelse mv.) i de allmenngjorte områdene. Analysen skal så langt som mulig belyse om det er ulike virkninger mellom de allmenngjorte områdene ut fra kjennetegn ved områdene som virksomhetsstørrelse, konkurranseforhold både på hjemme- og eksportmarkedet og om det er vare- eller tjenesteproduksjon. Eventuelle forskjeller mellom allmenngjøringsforskriftene belyses. Dessuten en analyse av om allmenngjøring virker negativt på sysselsetting av enkelte grupper (f. eks. personer med lav kompetanse).

Videre ønsker departementet en analyse av:

- Reduserer allmenngjøring konkurransen i produktmarkedet med økt pris- og kostnadsstigning som følge?
- Den siste tiden har det også blitt allmenngjort normallønsavtaler, jf. renhold. Hvilke virkninger vil dette ha versus allmenngjøring av tariffavtaler med minstelønnssetninger, som har vært det vanlige hittil?
- Hva er virkningene av allmenngjøring på arbeidsinnvandringen, inn- og utstrømning? Er arbeidsinnvandring i hovedsak drevet av etterspørsel etter arbeidskraft fra arbeidsgivere eller er det slik at allmenngjøringen virker til å øke tilbudet av utenlandsk arbeidskraft innen allmenngjorte områder?
- Vi ønsker også en analyse av konsekvensene av ulike former for lavlønnskonkurranse der arbeidsinnvandring bl.a. vurderes mot internasjonal handel, flytting av virksomhet til land med lavere lønnskostnader og kjøp av tjenester fra utstasjonerte arbeidstakere.

Virkningene av allmenngjøring skal så langt som mulig belegges med empiri.

Oppstillingen av forhold vi ønsker belyst, er ikke uttømmende og vi imøteser synspunkter fra leverandør.

Det vil være en del av prosjektet å presentere rapporten for Arbeids- og sosialdepartementet og Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene.

Tidsfrister og rapportering

Rapporten fra prosjektet skal foreligge senest 1. oktober 2015. Oppdragstaker skal oversende oppdragsgiver utkast til rapport senest 15. september 2015. Det gis en foreløpig rapportering innen 1. desember 2014.

Dersom framdriften i prosjektet blir forsinket som følge av hendelser som er utenfor Oppdragstakers kontroll, kan Oppdragsgiver vurdere å forlenge fristen for leveranse.

Analysen skal munne ut i en rapport skrevet på norsk, og skal i tillegg ha et sammendrag både på engelsk og norsk. Den økonomiske rammen skal inkludere 50 trykte eksemplarer.

Krav til besvarelse

Leverandørens besvarelse skal minimum inneholde følgende:

- En beskrivelse av leverandørens oppdragsforståelse
- Med utgangspunkt i oppdragsgivers beskrivelse av oppdraget gi en beskrivelse og begrunnelse for relevante problemstillinger
- En beskrivelse og begrunnelse for metodevalg knyttet til de ulike problemstillingene
- En beskrivelse og begrunnelse for bruk/valg av datagrunnlag og behandlingsverktøy
- Eventuelle synspunkter/forslag til relevante faktorer for å forklare utviklingen i sysselsetting, lønn og arbeidsinnvandring i en begrunnet prioritert rekkefølge
- Et forslag til disponering av rapport
- Framdrifts- og publiseringsplan

Avtalen punkt 3.2 Bruk av metoder og kvalitetssikring

Virkningene skal så langt som mulig belegges med empiri. Det bør vurderes om det er behov for å innhente ytterligere informasjon via innformater, survey mv. Det skal benyttes anerkjente og økonometriske metoder. For øvrig vil dette være en del av tilbudet. Det skal opplyses om kvalitetssikrer.

Avtalen punkt 3.3 Medvirkning

Arbeids- og sosialdepartementet vil vurdere å opprette en referansegruppe for prosjektet.

Bilag 2 Oppdragstakers spesifisering av Oppdraget

Avtalen punkt 1.1   Avtalens omfang

Generell informasjon om bilag 2

Oppdragstaker skal her besvare Oppdragsgivers beskrivelse og krav som følger av bilag 1. I dette bilag inntas Oppdragstakers spesifisering av Oppdraget. Alle krav fra Oppdragsgivers beskrivelse av Oppdraget besvares. Eventuelle forbehold eller avvik fra Oppdragsgivers beskrivelse av Oppdraget skal fremgå av bilag 2.

Relevante deler av det som i utgangspunktet er Oppdragstakers spesifisering av Oppdraget skal inntas i de øvrige bilagene. Oppdragets prosjekt- og fremdriftsplan er en del av Oppdragets spesifisering/tilbud, men skal inntas i bilag 3. Også administrative bestemmelser og prisbestemmelsene er i utgangspunktet en del av Oppdragsgivers spesifisering, men skal inntas i henholdsvis bilag 4 og 5.

Bilag 2 følger på de neste sidene

Statsminister Erna Solberg
Statsministerens kontor

*Kopi
Se liste.*

Deres ref.

Vår ref.
14/1215-1 026/JAST

Dato:
Oslo, 08.04.2014

Innspill fra LO om sosial dumping og arbeidslivskriminalitet

Til tross for over 20 tiltak og tre handlingsplaner fra den forrige regjeringen har sosial dumping fortsatt å spre seg til nye bransjer, blant annet transport og fiskeindustri. Det skyldes sterke drivkrefter knyttet til stor arbeidsledighet, lave lønninger og dårlige arbeidsvilkår særlig i Øst- og Sør-Europa, samt at de kulturelle og praktiske tersklene for arbeidsinnvandring og utstasjonering av arbeidskraft blir lavere over tid.

Den seinere tiden synes trusselbildet å ha blitt enda mer alvorlig, ved at sosial dumping og norsk arbeidsliv stadig oftere knyttes til alvorlig økonomisk kriminalitet, skatteunndragelser, voldskriminalitet, bakmenn og til dels mer mafialiknende tilstander. Arbeidstilsynet møter på sine tilsyn blant annet skatteunndragelse, trygdesvindel, identitetskjøp, ulovlig innvandring samt tollsvindel ved import av byggevarer.

Vi kan derfor ikke lenger i arbeidslivssammenheng nøye oss med å sikre og styrke innsatsen mot sosial dumping, vi må gi kampen mot *alvorlig arbeidslivskriminalitet* et særlig løft. Arbeidslivskriminalitet som fenomen er delvis overlappende med sosial dumping, og er ofte ensbetydende eller henger sammen med økonomisk kriminalitet, men har også sine egne særtrekk og utfordringer. LO mener arbeidslivskriminalitet krever forsterket innsats også fra departementer og etater, som Økokrim, som ikke har vært mest involvert i handlingsplanene mot sosial dumping så langt. Arbeidstilsynet varslar for øvrig at sosial dumping og utnyttelse av arbeidskraft blir stadig mer organisert og satt i system.

LO viser også til det bredt sammensatte Holden III-utvalget, som i punkt 14 i sitt sammendrag viste til:

"Selv om myndighetene ikke kan styre arbeidsinnvandringen fra EØS-land direkte, bør det tilgjengelige handlingsrommet brukes for å bidra til at innvandringen fungerer best mulig. Det er nødvendig med ordninger for å motvirke sosial dumping og lavlønnskonkurranse i lang tid framover. Allmenngjøringsinstituttet spiller en viktig rolle ved å motvirke svært lave lønninger i en del bransjer, men kan også ha problematiske sider. Myndighetene og partene bør løpende vurdere om allmenngjøringsordningen fungerer tilfredsstillende. Også gode kontrollordninger under Arbeidstilsynet og andre relevante instanser som politiet og skatteetaten, og godt samspill mellom instansene, er viktig." (fete typer vår utheving)

Det er første gang et slikt bredt sammensatt offentlig utvalg erkjenner at utfordringene med sosial dumping og lavlønnskonkurranse er såpass tungtveiende og krever langsiktig innsats.

LO kan ikke se annet enn at en for passiv politikk mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet i løpet av få år kan true det organiserte og velregulerte arbeidsmarkedet i Norge, som igjen er en grunnpilar i den norske samfunnsmodellen. Vi mener dette handler om å sikre framtidens velferd, både fordi grunnlaget for et godt og anstendig arbeidsliv undergraves og fordi store summer åpenbart unndras statskassen.

LO skal gjøre sin del av jobben, både sentralt og lokalt. Vi har gått grundig gjennom hvordan vårt handlingsprogram for kongressperioden skal følges opp operativt i samarbeid med LOs forbund. LO vil blant annet styrke samordningen og innsatsen fra LOs distriktskontor og forbund mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet i fylkene.

Vi er i denne sammenheng bekymret for at det er krevende forhold for forbundenes tillitsvalgte når utfordringene mange steder er blitt mer omfattende og alvorlige. Dette er en av flere grunner til at endringer i lover, forskrifter og avtaler av mer strukturell art, for eksempel tiltak som kan **begrense komplekse selskapskonstruksjoner og –kjeder**, bør gis mer oppmerksomhet i det videre arbeidet. Slike tiltak kan både bekjempe useriøsitet direkte, og samtidig frigjøre tid og kapasitet til mer målrettet forebygging og innsats fra tillitsvalgte ute.

De siste ukene har det igjen blitt avdekket uverdige og ofte kriminelle forhold som har fått stor oppmerksomhet. Samlet sett mener vi situasjonen gjør det helt nødvendig med **et styrket, reelt trepartssamarbeid både når det gjelder sosial dumping og arbeidslivskriminalitet**. Seriøse arbeidsgivere og så vel norske arbeidstakere som arbeidsinnvandrere er i samme båt. Arbeidsgiverorganisasjonene må etter vårt syn både bidra mer og trekkes tettere inn i dette viktige arbeidet enn hittil hvis vi skal ha muligheter til å lykkes på varig basis. De relevante departementene må samarbeide bedre.

På denne bakgrunn vil **LO i denne omgang spille inn følgende 7 punkter** for å skjerpe innsatsen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

1. **Etablere en større, felles, strategisk satsing mot arbeidslivskriminalitet.** Handlingsplanene mot sosial dumping må suppleres med en trepartsinnnsats mellom myndighetene og partene også mot arbeidslivskriminalitet. Selv om det gjøres mye godt arbeid, er satsingen i dag for svak og fragmentert i forhold til de nye utfordringene. De relevante etatene må trekkes direkte inn i samarbeidet. Aktuelle temaer for fellesinnnsatsen er å etablere en felles virkelighetsbeskrivelse, se over kjeden fra oppdagelse til straff, og vurdere behov for særskilte endringer i lover og forskrifter, praktisering, håndheving, straffenivå, samarbeidet på tvers så vel som på alle nivåer, samt i holdningsarbeidet. Også privatmarkedet må være i målsonen for et slikt arbeid. Vi antar satsingen bør ledes fra Statsministerens kontor på politisk plan, samtidig som Finansdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Arbeids- og sosialdepartementet må tungt inn. Den nærmere formen på denne strategiske satsingen, og forholdet til delvis overlappende områder og eksisterende løp og opplegg, må drøftes nærmere. En avklaring bør kunne være mulig å få fram i 3. kvartal 2014.
2. **Begrense antall ledd i kontraktskjedene.** Dette tiltaket framstår nå som helt nødvendig å få kartlagt og iverksatt snarest praktisk mulig. Det bør derfor legges et utrednings- og prosessløp slik at endringer kan være vedtatt første halvår 2015. LO kommer nærmere tilbake til konkretisering av dette tiltaket.

3. **Styrke lov og praktisering for å unngå konkursryttere.** Det er nødvendig blant annet både å sikre bedre ressurser til bobestyrere ved konkurs og forsterke kontroll i fht. konkursskarantene. En plan for dette bør kunne utvikles i løpet av 3. kvartal 2014.
4. **Offentlige innkjøp må bli spydspisser for et seriøst arbeids- og næringsliv.** I dag kan det virke som offentlig sektor gjennom sin innkjøpspraksis, for eksempel ensidig fokus på pris, ofte bidrar til å senke heller enn heve standardene i privat sektor. LO ønsker å samarbeide med myndighetene og arbeidsgiversiden om et best mulig regelverk og styrket innkjøpskompetanse og etterlevelse. Krav til fagkompetanse og bruk av lærlinger er blant de viktige spørsmålene i denne forbindelse. Det bør være mulig å bli enige om videre prosess og prioriterte satsingsområder også for denne viktige utfordringen i 3. kvartal 2014.
5. **En robust plan for å styrke og samordne offentlige etater.** Som ledd i den strategiske satsingen må det lages konkret opplegg for bedre og kvalitetssikret samarbeid mellom berørte etater og tilsyn landet over. Selv om dette tema var et punkt alt i Handlingsplan 1 mot sosial dumping i 2006, og situasjonen mange steder er bra, må det nå tas et nytt løft som kvalitetssikres. Planen bør derfor skje på bakgrunn av en ekstern kartlegging av dagens situasjon. Vi antar planen må kunne ferdigstilles i løpet av første halvår 2015. Det er videre viktig å trappe opp budsjettene til berørte offentlige etater og tilsyn som går til bekjempelse av sosial dumping og arbeidslivskriminalitet fra og med budsjettet for 2015.
6. **Nødvendig forenkling av allmenngjøringsordningen.** Ordningen i dag er for byråkratisk og utilgjengelig, og krever ressurser både i det offentlige og i organisasjonene som har bedre anvendelse. Samtidig vil en enklere lov svare bedre på formålet til ordningen. Vi viser også til formuleringen fra Holden III-utvalget om at "det tilgjengelige handlingsrommet brukes for å bidra til at innvandringen kan fungere best mulig." Behovet for forenklinger gjelder både nye begjæringer og videreføringer. En ny lov må kunne vedtas i vårsesjonen 2015. Dessuten må solidaransvaret i allmenngjøringsordningen etter LOs syn gjelde også for byggherrer. Det vises til at Arbeidsdepartementet gjennomførte en nasjonal konferanse med allmenngjøringsordningen som hovedsak i september 2012.
7. **Ikke liberalisere midlertidige ansettelser.** I denne situasjonen vil en liberalisering av midlertidige ansettelser i privat sektor være helt feilslått og i motstrid til intensjonen i Holden III. Tvert imot må etterlevelsen av dagens regler gjennomgås og styrkes. Flere midlertidige ansettelser er uheldig i seg selv og øker ikke sysselsettingen. Men i tillegg bidrar det til sosial dumping og arbeidslivskriminalitet gjennom større gjennomtrekk på arbeidsplassene og dårligere reelle muligheter til varsling. Hvis regjeringen til tross for den urovekkende utviklingen på viktige deler av arbeidsmarkedet skal gå videre med saken, må det sikres en bred, saklig vurdering som går grundig gjennom alle relevante problemstillinger, motforestillinger og erfaringer.

LO viser i tillegg til disse punktene ta opp følgende forhold:

- **Erfaringskonferanse for bransjeprogram renhold.** Det er viktig at bransjeprogrammet for renhold, som er pilotbransje, lykkes. Dessuten er det viktig å trekke lærdommer til nye treparts bransjeprogrammer, i første omgang de vedtatte programmene for vegtransport og uteliv. Konferansen bør finne sted i annet halvår 2014.
- **Bedre analyse og statistikk.** Vi vil gi arbeidsgiversiden rett i at det er behov for bedre analyser og statistikk når det gjelder sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Både drivkrefter, mekanismer og omfang bør kartlegges bedre for å skape et grunnlag for et sikrere og mer likt virkelighetsbilde. Vi bør derfor i annet halvår 2014 drøfte sammen hvordan det gode arbeidet blant annet i Fafo, Frisch-senteret, Statistisk sentralbyrå og Holden III bør videreutvikles.
- **Evaluerer likebehandlingsregelen etter vikarbyrådirektivet og innleietiltakspakken.** Det er nødvendig å ha en evaluering av lovendringene, etterlevelsen av disse og hvordan de

virker ferdig i løpet av første halvår 2015, siden det meldes om urovekkende omgøelser i form av fiktive entrepriser mv.

- **Medvirkning ved gjennomgangen av Arbeidstilsynet.** LO er kjent med at det skal gjennomføres en evaluering av Arbeidstilsynet. Vi støtter dette. Selv om Arbeidstilsynet har gjort en god jobb de siste årene, er det på tide å evaluere tilsynets organisering og tilsynsmetoder etter omorganiseringen i 2004 og i lys av de store, nye utfordringene i norsk arbeidsliv etter EU-utvidelsen samme år. Vi vil vise til at det er helt nødvendig at partene i arbeidslivet kommer i tilstrekkelig reelt inngrep med evalueringen, og vil ta dette opp med Arbeids- og sosialdepartementet som egen sak.
- **LO er urolig for utviklingen i luftfarten.** Det handler både om de ansattes lønns- og arbeidsvilkår og faren for redusert sikkerhet, samt mulige uheldige smitteeffekter til andre næringer. Faste, direkte ansettelser og reelle muligheter til fagorganisering, medbestemmelse og tariffavtaler er basis for en framtidsrettet luftfartsnæring. Dette området må ha høy prioritet framover, både hos myndighetene og hos partene i arbeidslivet.

LO arbeider i tillegg til forholdene som er framhevet i dette brevet, med ytterligere vurderinger og innspill på dette området.

Noen av punktene i dette brevet vil gjenfinnes i Handlingsplan 3 for et anstendig og seriøst arbeidsliv og mot sosial dumping fra mai 2013. LO vil understreke at alle tiltakene fra de tre handlingsplanene fra 2005, 2008 og 2013 må følges tett opp slik at de iverksettes og virker som forutsatt, med tilstrekkelige evalueringer og årlige rapporter i statsbudsjettet.

Vi ber om et møte for å utdype dette innspillet og drøfte det videre samarbeidet for å sikre et fortsatt anstendig og godt norsk arbeids- og næringsliv.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Gerd Kristiansen
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.

Kopimottakere:

Finansminister Siv Jensen

Justis- og beredskapsminister Anders Anundsen

Arbeids- og sosialminister Robert Eriksson

Næringsminister Monica Mæland

Kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner

Samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen

Næringslivets Hovedorganisasjon

LOs forbund